10/10/74 7055

עיתונות יהודית היסטורית
Historical Jewish Press
עיתון: ??? - Davar תאריך: 10 אוק' 1974 עמוד: 3

בקריאות טלפון גויסו 5,000 המתנחלים

מוקדי המבצע היו בגוש דן ובירושלים; אחר נטישת הרכב ועקיפת המחסומים ברגל הוקמו 3 היאחזויות — במעלה אדומים, בביר נזאם ובמורד ואדי קלט

מאת דני רובינשטיין

מבצע ההתנחלות ההמונית שנערך במוצאי שמחת תורה אורגן ותוכנן על־ידי „גוש אמונים" וכלל כחמשת אלפים בני נוער, רובם ככולם צעירים שומרי מסורת, כבני 14—17, תלמידי ישיבות, חברי „בני עקיבא", חניכי ישיבות ההסדר ובתי־ספר דתיים.

לרובם המכריע היה ידוע, כי המבצע הגדול עומד להתרחש בימים אלה, אולם מעטים בלבד ידעו את התכנון והמועד המדוייקים. המבצע נקבע לתום חופשת הסוכות, כך שלא ייפגעו סדרי הלימודים. רוב בני הנוער קיבלו את־הקריאות הטלפוניות ואת ההודעות לבוא למקומות הריכוז עם צאת החג, כלומר שעה קלה לפני היציאה.

מוקדי היציאה: גוש דן וירושלים

שני מוקדי המבצע היו בגוש דן ובירושלים, אם כי היו ריכוזי מתנחלים גם באשדוד, בבאר־שבע, בקריית־ארבע ובמקומות אחרים. לבני הנוער נמסר לבוא ל־15 מקומות ריכוז.

התנועה לעבר יעדי ההתנחלות החלה עם חשיכה. מלכתחילה ברור היה, כי סיירות כלי הרכב עלולות להיחסם ואורגנו כמה טורי רגלים. חלק מבני הנוער שהגיע למחסומים עקף אותם בהליכה רגלית והמשיך לעבר היעדים. בני הנוער קיבלו הוראות מפורשות לא להגיע לכלל התכתשות עם חיילי צה"ל, ואכן רק במקרים בודדים היו תקריות ליד המחסומים.

שלוש היאחזויות

את מחסומי המשטרה והצבא הצליחו לעקוף כמה מאות מתנחלים והללו הקימו שלוש „היאחזויות" במשך הלילה:

- בביר נזאם, ליד משטרת נבי צלח, מצפון מערב לרמאללה;
- במורד ואדי קלט;
- על פסגת גבעה, סמוך למעלה אדומים.

המתנחלים הגיעו לשלוש נקודות אלה בלבד, שהינן חלק קטן ממה שתיכננו קודם לכן. לשלושת המקומות הגיעו טורי רגלים ובמקרה אחד פרץ טור של מתנחלים מחסום ממערב למודיעין. טור זה נחסם בדרכו הלאה על־ידי כוחות של צה"ל, אולם כמה עשרות צעירים המשיכו ברגל והגיעו לנקודת ההתנחלות. הטורים שירדו מירושלים לוואדי קלט ולמעלה אדומים עשו גם הם את דרכם ברגל לאחר שבכל הדרכים מצאו מחסומים.

המשטרה וצה"ל הודיעו לנהגים על ביטול הויזות (אישורי הנסיעה) ליהודה ושומרון, ולמעשה בוצעו איפוא ההתנחלויות ברגל. כאשר בני הנוער, עם מיטלטליהם עושים את דרכם בטורים ארוכים בשבילי ההרים. בשכונות הצפוניות של ירושלים עברו בני־הנוער ברגל, לאחר שהמשטרה שכה עליהם „מצור" במקומות ריכוזיהם ולמעשה לא איפשרה את יציאתם. מחזות דומים חזרו ונשנו גם במקומות ריכוז אחרים.

פירוק ההיאחזויות

מתוך שלוש ההיאחזויות פורקה

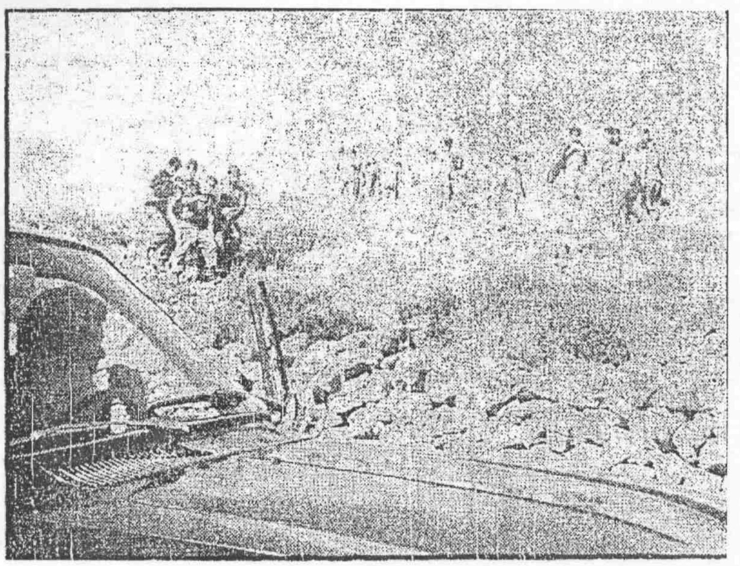

חיילי צה"ל מפנים מתנחלים מנבי צאלח

ראשונה ובמהירות התנחלות מעלה אדומים. למקום הגיע כוח צבא גדול והמתנחלים, שחששו מאלימות, פינו מרצונם את השטח וחזרו לירושלים. בבית ניזאם (ליד נבי צלח) התרכזו ראשי גוש אמונים ומתנחלים מסבסטיה (אלון מורה). במקום זה היה פינוי תוך שימוש בכוח והמתנחלים גילו התנגדות פאסיבית. צה"ל ניסה לפנותם כמה פעמים במשך היום אולם מדי פעם הופסקו הפעולות בגלל ההתנהגות המתנחלים. כן זרמו בהרים לנקודה זו — במשך כל שעות היום — עוד כמה עשרות בני נוער. רק סמוך לשעה 4 אחר־הצהריים הצליחו לפנות כליל אזור זה. בשעת הפינוי היו תקריות רבות ויכוחים ארוכים בין קציני צה"ל והמתנחלים.

בשעות הערב הוחל בפינוי ההתנחלות השלישית והאחרונה במורד ואדי קלט. המתנחלים שמרו בסוד את קיומה של נקודה זו, אולם אנשי הצבא איתרו אותה עוד בשעה מוקדמת. המתנחלים לא הצליחו להגיע לאזור שכם.

כתבי עתי"ם מוסרים:

200 טיוליות

מאירגני ההתנחלויות שערכו את המבצע, המכונה בפיהם „מבצע הקפות", כמבצע צבאי לכל דבר בדקו לאחר סיורים רבים בשטח, וקבעו, כי איזור נחלים המבודד בשולי השרון הוא המקום המתאים ביותר. ואכן התרכזו במקום זה במוצאי שמחת תורה קרוב ל־200 טיוליות ומאות רבות של גברים, נשים ונערים מלאי התלהבות. באותה עת כאשר ההמונים נהרו ליישבת „נחלים" נקטו המארגנים, כנראה, בכמה פעילות הסעיה כדי להרחיק את המשטרה ממקום הריכוז העיקרי, כאשר הם ריכזו אנשים ומכוניות ליד כפר אברהם בסביבת פתח־תקווה וליד אוניברסיטת בר־אילן. בכך הם הצליחו לרתק כוחות רבים של שוטרים בשני מקומות אלה.

מסיבות עתונאים

באותו זמן זימן דובר המתנחלים, יוסף ארציאלי, מספר עתונאים בדירה פרטית בשכונה החסידית „ישמח משה" שבקריית־אונו והסביר להם את פרטי „מבצע הקפות".

באותו זמן זמנו מספר עתונאים ירושלמים אל דירה שבשכונת גבעת מרדכי וגם שם נמסר להם, כי הם עומדים ללוות את התנחלותו של גרעין יריחו העומד להתיישב ליד העיר שעל שמו הוא נקרא. הדוברים הסבירו לעתונאים את עקרונות „גוש אמונים" ואמרו, כי עיתויו של המבצע נקבע ערב ביקורו של שר־החוץ האמריקאי, ד"ר הנרי קיסינג'ר, והכוונה לגרום ללחץ מדיני על האמריקאים כדי לעזור לממשלת ישראל שלא תוותר על חלקים מארץ ישראל. מבצע ענק זה של התנחלויות — אמרו הדוברים — יסביר לעולם את הקשר הפשוט שבין עם ישראל לארץ ישראל כולה.

לא צורפו ילדים

בהתנחלות הפעם לא צירפו המתנחלים ילדים אליהם, נוכח הקשיים של הדרכים ונוכח התנאים הקשים הצפויים בהתנחלויות בימים הראשונים. „לאחר שנתבסס במקומותינו החדשים נביא גם את הילדים", אמרו.

המתנחלים הגיעו לשטחים במספר צירים שהעיקריים בהם היו ציר ירושלים — מעלה אדומים — יריחו; ציר ירושלים — רמאללה לעבר שילה; ציר פתח־תקווה — שעלבים — חרבתה (מערב הר שומרון); ציר פתח־תקווה — דרום שכם; וציר ג'נין — שכם.

מאיר הר־ציון פרץ מחסום במכונית

במקום אחר, במחסום שעל הכביש בית־נחמיה — חרבתא שבאזור מודיעין, פרצה סיירה שבראשה עמד קצין הצנחנים מאיר הר־ציון. הוא עלה על טנדר „וויליס" ועקף את המחסום ופרץ קדימה. בעקבותיו באו עוד שלוש מכוניות. אל המקום הוחשה תגבורת של חיילים חבושי קסדות והתפתחה תגרת־ידיים שבמהלכה נפצע קלות חייל אחד.

„כיסים"

בשעות אחרי הצהריים טענו ראשי המתנחלים, כי עדיין קיימות היאחזויות, אולם הם סירבו בתוקף לגלות את מיקומן. כוחות הבטחון דיווחו על קיומם של מספר „כיסים" במערב שומרון, ליד הכפר עבוד הצופה לעבר שפלת לוד וכן על גב ההר בסביבת הכפר נבי צאלח, כן נותרו עשרות מתנחלים באזור מעלה אדומים — יריחו. כן טענו ראשי המתנחלים, כי נשיהם ואוהדיהם יוסיפו לעשות נסיונות לתגבר את „הכיסים" האלה.

חסימת כביש ירושלים — רמאללה

סמוך לשעה 10 לפני הצהריים חסמו מאות מתנחלים ואוהדיהם את כביש ירושלים — רמאללה, ליד שכונת נווה־יעקב בהקימם מעגלי ריקודים לרוחב הכביש. קבוצה זו היתה מורכבת ממתנחלים שנעצרו במחסומים ושבו על עקבותיהם ומאוהדים רבים. התנועה לרמאללה נעצרה למשך שעה ארוכה עד ששוטרי משטרת ירושלים פיזרו את ההפגנה ללא שימוש בכוח. הם התקהלו לצדי הכביש והאזינו לדבריו של העתונאי אליעזר ליבנה, שהגדיר את ההתנחלויות כמשימה לאומית, ומי שמתנגד לה הוא „חלש לבב". מאוחר יותר התפזרה ההפגנה בלי שנעצר איש.

נעצר בעל „חדר המלחמה"

משטרת ירושלים עצרה בשעות הבוקר לחקירה תושב ירושלים, אדיר ז'ק, לאחר שנתברר, כי „חדר המלחמה" של המבצע נמצא במרתף ביתו שבשכונת רמות אשכול. ז'ק נחקר במשטרה בקשר לדרך שבה הגיע לידיו מכשיר הקשר ששימש את המטה. הוא טען, כי מכשיר זה הוא רכושו של תושב רמות־מגשימים בגולן ויש לו רשיון כחוק. מאוחר יותר פירקו השוטרים את מכשיר הקשר.

600 שוטרים

דובר המטה הארצי של המשטרה ניצב־משנה נחום בושמי מסר, כי בצעדים למניעת ההתנחלות השתתפו כ־600 שוטרים כשהם נעזרים בלמעלה מ־100 כלי רכב. זאת מלבד אנשי צה"ל ומשמר הגבול. על הפעולות פיקד מ"מ מפכ"ל המשטרה ניצב אלי דקל כשהוא נעזר בראש מחלקת סיור ומבצעים במטה הארצי, סגן־ניצב רפאל יעקובי.